

USNESENÍ

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Bohumila Dvořáka a soudců JUDr. Davida Vláčila a JUDr. Františka Ištvánka v právní věci žalobce [REDAKCE] S [REDAKCE] A [REDAKCE] Z [REDAKCE] narozeného [REDAKCE] bytem v [REDAKCE] zastoupeného doc. JUDr. Zdeňkem Koudečkou, Ph.D., advokátem se sídlem v Brně, Optátova 46, proti žalované České republice – Ministerstvu spravedlnosti, se sídlem v Praze 2, Vyšehradská 424/16, o zadostiučinění za nemajetkovou újmu, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 20 C 18/2017, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 4. 10. 2018, č. j. 25 Co 256/2018-473, takto:

- I. Dovolání se **odmítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů dovolacího řízení.

Odůvodnění:

Obvodní soud pro Prahu 2 (dále jen „soud prvního stupně“) svým rozsudkem ze dne 28. 3. 2018, č. j. 20 C 18/2017-441, zamítl žalobu na uložení povinnosti žalované zaplatit žalobci částku 1 027 500 Kč s příslušenstvím (výrok I rozsudku) a též ohledně částky 1 485 000 Kč s příslušenstvím (výrok II rozsudku). Dále zamítl žalobu na uložení povinnosti žalované zaplatit žalobci 302 500 Kč s příslušenstvím (výrok III rozsudku) a konečně žalobci uložil povinnost zaplatit žalované náklady řízení ve výši 300 Kč (výrok IV rozsudku).

K odvolání žalobce Městský soud v Praze (dále jen „odvolací soud“) v záhlaví označeným rozhodnutím rozsudek soudu prvního stupně potvrdil (výrok I rozsudku odvolacího soudu) a žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (výrok II rozsudku odvolacího soudu).

Takto bylo soudy obou stupňů rozhodnuto o žalobě, kterou se žalobce domáhal uvedených částek jako zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nepřiměřenou délkou vazby, nezákonnou vazbou a nepřiměřenou délkou vazebních řízení v souvislosti s trestním řízením vedeném nyní u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. [REDAKCE] (dále jen „posuzované řízení“). Žalobce za nepřiměřenou délku vazby požadoval zadostiučinění ve výši 1 027 500 Kč a dále žádal přiznat částku 1 485 000 Kč za vazbu, která na něm měla být vykonána nezákonně. Za nepřiměřenou délku vazebních řízení pak samostatně požadoval částku ve výši 302 500 Kč.

Rozsudek odvolacího soudu napadl žalobce v plném rozsahu včasným dovoláním (čítajícím 64 stran textu), které však Nejvyšší soud podle § 243c odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 30. 9. 2017 (viz čl. II odst. 2 a čl. XII zákona č. 296/2017 Sb.), dále jen „o. s. ř.“, odmítl.

K okruhu námitek žalobce formulovaných v dovolání pod písmenem A dovolání platí, že otázka, zda měl být k důkazu čten celý spis týkající se posuzovaného řízení nemůže založit

přípustnost dovolání podle § 237 o. s. ř., neboť při jejím řešení se odvolací soud neodchýlil od řešení přijatého v judikatuře Nejvyššího soudu, pokud přihlédl k rozsudku ze dne 31. 8. 2010, sp. zn. 30 Cdo 1653/2009, podle něhož provádění důkazu celým spisem souhrnně není správné, neboť nelze posoudit, který z konkrétních důkazních prostředků z trestního, případně jiného spisu soud využil, když zpravidla nedochází k tomu, že by byl v občanském soudním řízení čten nebo sdělován obsah celého spisu. Uvedené závěry lze nepochybně vztáhnout i do poměrů projednávané věci, kde jen v době rozhodování odvolacího soudu měl podle vlastních tvrzení žalobce spis Krajského soudu v Brně, sp. zn. [REDAKCE], přes 150 000 stran. Žalobce ostatně ani v dovolání neuvedl, jaké jiné, než jím předložené listiny z trestního spisu a jak by měly (mohly) ovlivnit závěr o skutkovém stavu, na němž je rozhodnutí odvolacího soudu [resp. soudu prvního stupně] vybudováno.

Navazující námitka neprovedení všech důkazů žalobcem navrhovaných, může představovat jen vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. K takové vadě lze v dovolacím řízení podle ustanovení § 242 odst. 3, věta druhá o. s. ř. přihlídnout pouze, je-li dovolání jinak (podle § 237 o. s. ř.) přípustné [srov. například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 10. 2002, sp. zn. 29 Cdo 2893/2000, které bylo zveřejněno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod číslem 40/2003].

Dovolací soud také opakovaně uvedl, že „účastník řízení, na němž je povinnost tvrdit právně významné skutečnosti a navrhopat k jejich verifikaci důkazní prostředky, nemá (v procesním slova smyslu) právo na provedení jím navrženého důkazu před soudem. Soud ve smyslu § 120 odst. 1 věty druhé o. s. ř. rozhoduje, které z navrhovaných důkazů provede, a pokud takovému návrhu nevyhoví, v odůvodnění rozhodnutí vyloží (srov. § 157 odst. 2 o. s. ř.), z jakých důvodů (zpravidla ve vztahu k hmotněprávním předpisům, které aplikoval, a právním závěrům, k nimž na skutkovém základě dospěl) navržené důkazy neprovedl“ [srov. shodně například právní závěry v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 15. 9. 2005, sp. zn. 30 Cdo 749/2005, a usnesení ze dne 10. 11. 2009, sp. zn. 28 Cdo 3090/2009, a rozsudku ze dne 13. 8. 2009, sp. zn. 28 Cdo 2712/2008, dále též nálezy Ústavního soudu ze dne 8. 7. 1999, sp. zn. III. ÚS 87/1999, a ze dne 9. 12. 2009, sp. zn. I. ÚS 854/09]. Této své povinnosti soudy v posuzované věci dostaly, jejich rozhodnutí je proto v souladu s ustálenou judikaturou dovolacího soudu (k tomu srovnej usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 10. 2006, sp. zn. 28 Cdo 2551/2006).

K výhradě žalobce, že odvolací soud (potažmo soud prvního stupně) nereagoval na všechny jeho námitky, Nejvyšší soud připomíná, že na dané téma se vyjádřil např. ve svém rozsudku ze dne 10. 1. 2007, sp. zn. 28 Cdo 1336/2006, když uvedl, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, jestliže se odvolací soud nezabýval argumenty účastníka řízení, kterými brojil proti právnímu (popřípadě skutkovému) posouzení věci soudem prvního stupně (k tomu srov. další rozhodnutí Nejvyššího soudu, např. usnesení ze dne 20. 11. 2009, sp. zn. 30 Cdo 4389/2009, rozsudek ze dne 19. 10. 2011, sp. zn. 30 Cdo 1958/2010, nebo rozsudek ze dne 9. 2. 2012, sp. zn. 30 Cdo 3616/2011). Soud ale není povinen vypořádat každou z námitek účastníka jednotlivě, pokud proti nim v důvodech svého rozhodnutí staví vlastní ucelený argumentační systém, který logicky a v právu rozumně vyloží tak, že podpora správnosti jeho závěrů je sama o sobě dostatečná (srov. nález Ústavního soudu ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08), což byl právě i případ právě projednávané věci.

Nejvyšší soud ve své judikatuře také opakovaně připomíná, že „nesprávná skutková zjištění, či jakákoli v dovolání vyložená skutková polemika dovolatele se skutkovým závěrem, z něž odvolací soud v napadeném rozhodnutí vycházel při meritorním rozhodování,

nepředstavuje, a ani v poměrech stávající platné procesní úpravy dovolacího řízení nemůže způsobit dovolací důvod představovat (k tomu srovnej § 241a odst. 1 o. s. ř. a contrario). Jinými slovy řečeno, zjištěný skutkový stav v předchozích řízeních nepodléhá dovolacímu přezkumu“ (srovnej např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 5. 2015, sp. zn. 25 Cdo 979/2015).

Dovoláním předestřená otázka v rámci okruhu námitek B, zda je možné o nároku na poskytnutí zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou výkonem nezákonné vazby rozhodnout dříve, než skončí trestní řízení, v jehož rámci bylo o vazbě rozhodnuto, a zda může zápočet vazby do případně uloženého nepodmíněného trestu odnětí svobody dle trestních předpisů vyrovnat nemajetkovou újmu způsobenou výkonem nezákonné vazby, nemůže založit přípustnost dovolání podle § 237 o. s. ř., neboť při jejím hodnocení se odvolací soud neodchýlil od řešení, jehož bylo dosaženo v judikatuře dovolacího soudu, pokud vycházel z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 14. 7. 2015, sp. zn. 30 Cdo 2486/2013. V uvedeném rozhodnutí bylo vyloženo, že právě výsledek trestního stíhání je jedním z určujících kritérií pro posouzení, zda vůbec, jakou formou a případně v jakém rozsahu má být poškozenému za vzniklou nemajetkovou újmu poskytnuto zadostiučinění. Stejnou odpověď na žalobcem předestřené otázky poskytují i další rozhodnutí Nejvyššího soudu (srov. usnesení ze dne 22. 3. 2017, sp. zn. 30 Cdo 1272/2016, proti němuž podaná ústavní stížnost byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 31. 7. 2017, sp. zn. III. ÚS 1864/17, a usnesení ze dne 19. 1. 2016, sp. zn. 30 Cdo 2583/2015, a částečně i usnesení Ústavního soudu ze dne 31. 7. 2017, sp. zn. III. ÚS 1864/17). K tomu je třeba dodat, že v rozsudku ze dne 26. 7. 2016, sp. zn. 30 Cdo 1588/2016, dovolací soud řešil situaci zcela souměřitelnou s nyní projednávanou věcí, kde v době rozhodování o požadovaném zadostiučinění za nezákonně vykonanou vazbu ještě nedošlo k pravomocnému skončení trestního řízení. Ze skutkových tvrzení obsažených v žalobě se prozatím nepodává, že by v poměrech projednávané věci šlo o takovou zcela výjimečnou situaci, kdy by nezákonným rozhodnutím o vazbě vznikla újma, která by započtením nebyla zcela, popř. alespoň zčásti, odčinitelná, a to v souvislosti s tím, že by v rozhodné době, kdy byl žalobce na svobodě omezen nezákonnou vazbou, například zmeškal nějakou důležitou životní událost (ve smyslu závěrů již zmiňovaného usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 1. 2016, sp. zn. 30 Cdo 2583/2015).

Nejvyšší soud se dále zabýval námitkou žalobce vůči zamítnutí kompenzační žaloby tzv. pro předčasnost (pro tentokráte), a to z hlediska dovozovaného zásahu do práva žalobce na spravedlivý proces a přístup k soudu. V rámci zvažování způsobu odstranění kolize mezi právem žalobce na spravedlivý proces (včetně práva na rozhodnutí soudu o kompenzační žalobě v přiměřené době) a zájmu na spravedlivém a věcně správném rozhodnutí, odvolací soud zcela správně vycházel ze znění ustanovení § 31a odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OdpŠk“), které je případem způsobu vypořádání vztahu mezi účastníky vyplývajícím z právního předpisu a v tomto ohledu omezuje účastníky v možnosti se svými nároky volně nakládat, neboť soud rozhodne o konkrétní formě zadostiučinění podle pořadí určeného v ustanovení § 31a odst. 2 OdpŠk za současného posouzení přiměřenosti zvolené formy zadostiučinění utrpěné nemajetkové újme. Shora bylo vyloženo, že výsledek trestního stíhání je jedním z určujících kritérií pro posouzení, zda vůbec, jakou formou a případně v jakém rozsahu má být za vzniklou nemajetkovou újmu poskytnuto v občanskoprávním řízení zadostiučinění. Pokud by poškozenému byl v rámci probíhajícího trestního řízení uložen nepodmíněný trest odnětí

svobody, do kterého by mu byla započtena vykonaná vazba, pak dřívější rozhodnutí soudu v občanskoprávním řízení o přiznání zadostiučinění nemajetkové újmy v penězích (jak je nakonec výslovně požadováno i v projednávané žalobě), by mohlo ve výsledku nastolit v právu nežádoucí stav, kdy by jedna a tatáž újma na straně poškozeného, mající původ v případně nezákonně vykonané vazbě, byla, ať už zcela, nebo i jen částečně, kompenzována duplicitně, a tedy ve zjevném rozporu s hledisky vytyčenými v ustanovení § 31a odst. 1 a 2 OdpŠk (srov. přiměřeně rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 8. 2016, sp. zn. 30 Cdo 4689/2015).

Vzhledem k nutnosti posuzovat přiměřenost odškodnění jako celek komplexně a integrovaně, je třeba trvat na tom, aby byl kompenzační prostředek nápravy uplatněn nejprve v dosud probíhajícím trestním řízení, a teprve poté, nebyla-li by újma poškozeného odškodněna vůbec nebo nedostatečně, lze uvažovat o odškodnění cestou žaloby na zadostiučinění za nemajetkovou újmu (srov. přiměřeně rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 1. 2013, sp. zn. 30 Cdo 2310/2012, uveřejněný pod číslem 60/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, jehož dílčí závěr lze uplatnit i v řízení o poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za vykonanou vazbu). Uvedené bezpochyby platí i ve vztahu k dílčí argumentaci žalobce, vážící se k porovnávání výkonu vazby s výkonem trestu odnětí svobody.

Z výše formulovaných zásad však judikatura připustila výjimky. V již zmiňovaném rozsudku ze dne 17. 1. 2013, sp. zn. 30 Cdo 2310/2012, nebo v rozsudku ze dne 20. 4. 2011, sp. zn. 30 Cdo 1455/2009, Nejvyšší soud uvedl, že výjimku (za níž lze rozhodnout o kompenzaci před pravomocným skončením trestního řízení) mohou představovat případy vyžadující zohlednění okolností subjektivní povahy, např. vysoký věk či vážná nemoc poškozeného, které by snižovaly reálnou možnost jeho kompenzace (tyto skutečnosti žalobce ani netvrdil), anebo situace extrémně dlouze vedeného trestního řízení s objektivně nedohledným koncem a bez možnosti uplatnění prostředků nápravy porušení práv poškozeného na kompenzaci nemajetkové újmy.

Nejvyšší soud ve sledovaných souvislostech připomíná, že považuje za nepřipustné, aby obecné soudy posuzovaly a hodnotily postup orgánů činných v trestním řízení v dosud neskončeném trestním řízení, a tím zasahovaly do jeho průběhu. Jsou však oprávněny hodnotit, a to i jako otázku předběžnou, zda orgány činné v trestním řízení přistupují k věci s péčí, kterou si vyžaduje význam řízení pro poškozeného, resp. nezůstávají po nepřiměřeně dlouhou dobu zcela nečinnými. Postup orgánů veřejné moci během trestního řízení je třeba hodnotit zejména podle toho, zda může být kvalifikován jako snaha rozhodnout ve věci v co nejkratším možném čase nebo jako bezdůvodná nečinnost, svévole či neschopnost vedoucí ke zbytečným prodlevám ve vyřizování případu (srov. část IV, bod c/ Stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010, uveřejněného pod č. 58/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, dále jen „Stanovisko“). Pokud by v tomto řízení vyšlo najevo, že je to stát, vůči němuž kompenzační nárok směřuje, a který prostřednictvím svých orgánů přispěl významně k tomu, že trestní řízení proti žalobci neprobíhá plynule a existuje proto reálné riziko toho, že újma žalobce nebude v přiměřené době kompenzována, byl by dán důvod ke zcela výjimečnému rozhodnutí o uplatněném nároku v kompenzačním řízení ještě předtím, než by bylo meritorně rozhodnuto ve vlastním posuzovaném (trestním) řízení. Právo žalobce na projednání jeho nároku na odškodnění za vykonanou vazbu by pak převážilo nad obavou z (vůči státu) nespravedlivého rozhodnutí věci a výše uvedenou povahou § 31a odst. 2 OdpŠk. Je to totiž stát, který by za průtahy v trestním řízení nesl odpovědnost. Ze skutkových zjištění soudů obou stupňů neplyne, že by posuzované trestní řízení neprobíhalo plynule z důvodů na straně orgánů veřejné moci a že by bylo zatíženo nedůvodnými průtahy. Nelze je označit

ani za extrémně dlouhé řízení a na jeho délku má vedle jeho objektivní složitosti významný vliv i značná procesní aktivita žalobce (obžalovaného) a jeho obhájců.

Odkaz žalobce na rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) ve věci Žirovnický proti České republice, číslo stížnosti 10092/13, a další, není namísto již jen proto, že se týká požadavku na včasné ukončení kompenzačního řízení, neřeší však otázku jeho důvodnosti za situace, kdy má být odškodněna vazba vykonávaná v dosud neukončeném trestním řízení.

K tvrzení, že nebylo důvodu odkládat rozhodnutí v rozsahu (dílčího) nároku žalobce uplatněného z titulu nepřiměřené délky jednotlivých vazebních řízení, Nejvyšší soud poukazuje na to, že v posuzovaném případě dovoláním kritizovaný právní závěr odvolací soud podle odůvodnění napadeného rozhodnutí neučinil, když k závěru o nepřiměřené délce vazebních řízení nedospěl (také proto v této části nezamítl žalobu pro předčasnost). Uvedená námitka žalobce se tak ve skutečnosti míjí s právním posouzením věci odvolacím soudem (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. května 1999, 2 Cdon 808/97, uveřejněné pod č. 27/2001 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek), proto nemůže být způsobilá vést k závěru o přípustnosti dovolání.

Ani při řešení otázky, zda soudy měly v kompenzačním řízení přezkoumávat zákonnost vazby (existenci vazebních důvodů a dále důvodů pro zahájení trestního stíhání žalobce), se odvolací soud nikterak neodchýlil od ustálené rozhodovací praxe soudu dovolacího, když uzavřel, že rozhodnutí o vazbě přijatá v posuzovaném řízení nebyla pro nezákonnost zrušena, jak vyžaduje § 8 OdpŠk, přičemž odškodňovací řízení neplní funkci dalšího opravného prostředku (k tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 12. 2014, sp. zn. 30 Cdo 4286/2013, uveřejněný pod číslem 35/2015 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Takový úsudek, vedle jeho obtížné proveditelnosti z praktických důvodů, by byl formou zcela nepřijatelné ingerence do úvah příslušejících výlučně soudu v trestním řízení (k tomu srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 3. 2018, sp. zn. II. ÚS 3611/17). Nejvyšší soud se v tomto dovolacím řízení již proto nemohl zabývat polemikou žalobce na téma, zda bylo dáno důvodné podezření ze spáchání trestného činu žalobcem, zda byly dány důvody pro uvalení (anebo trvání) vazby a zda rozhodnutí o vazbě byla řádně odůvodněna. Taktéž nebylo možno reagovat na četné žalobcovy výhrady ohledně porušení zákazu diskriminace a rovného zacházení, porušení zásady kontradiktornosti a rovnosti zbraní, svévole při určování místní příslušnosti soudu v přípravném řízení trestním, údajného „politického zásahu exekutivy“ a „nových důkazů o zlé víře orgánů činných v trestním řízení v souvislosti se složením peněžitě záruky“.

Nejvyššímu soudu rozhodně nepřísluší k dovolání žalobce zkoumat ani správnost postupu nebo vlastního rozhodnutí Ústavního soudu. Stanoví-li Ústava v článku 89 odst. 2, že vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu jsou závazná pro všechny orgány i osoby, a na to navazující zákon o Ústavním soudu konstatuje, že proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat (§ 54 odst. 2 zák. č. 182/1993 Sb.), pak tyto překážky přezkumu nelze obcházet ani cestou vznášení nároků dle zákona č. 82/1998 Sb. Rozhodnutí Ústavního soudu na vnitrostátní úrovni nemohou podléhat přezkumu jiným orgánem veřejné moci (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 19. 9. 2013, sp. zn. II. ÚS 179/13).

I ve vztahu k okruhu námitek dovolatele označených písmenem C možno připomenout, že tam formulované otázky spojené s absencí zhodnocení kritérií pro posouzení délky vazebního řízení přípustnost dovolání podle § 237 o. s. ř. rovněž nezakládají, neboť ohledně nich nepředstavuje rozsudek odvolacího soudu jiné řešení, než jakého bylo dosaženo v judikatuře Nejvyššího soudu, pokud odvolací soud vycházel ze závěrů Stanoviska. Soud

prvního stupně mimo jiné rovněž s odkazem na usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. III. ÚS 3320/2015, sice stručně, leč dostatečně zhodnotil kritéria vymezená v § 31a odst. 3 OdpŠk. a odvolací soud jeho argumentaci jako správnou převzal.

Nejvyšší soud již dříve konstatoval, že judikatura Evropského soudu pro lidská práva zastává názor, že ačkoliv čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (publikované ve Sbírce zákonů jako sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí, pod č. 209/1992, dále jen „Úmluva“), soudy zavazuje, aby svá rozhodnutí odůvodňovaly, tento závazek nemůže být chápán tak, že vyžaduje podrobnou odpověď na každý argument, a proto rozsah této povinnosti se může měnit podle povahy rozhodnutí a musí být analyzován ve světle okolností každého případu. Odvolací soud se při zamítnutí odvolání (v podmínkách občanskoprávního řízení v České republice jde o potvrzení napadeného rozsudku) v principu může omezit na převzetí odůvodnění nižšího soudu. Shodně judikuje i Ústavní soud (srov. náleze ze dne 11. 5. 2004, sp. zn. III. ÚS 266/03, uveřejněný pod číslem 67/2004 Sbírky náleží a usnesení Ústavního soudu). Vadou, jež by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, by mohl být jen takový nedostatek odůvodnění napadeného rozsudku, jenž by jej činil pro nesrozumitelnost nebo nedostatek důvodů nepřezkoumatelný. Napadený rozsudek odvolacího soudu takovými deficitem netrpí, neboť jeho rozhodnutí s odkazem na závěry soudu prvního stupně srozumitelně vysvětluje podstatné důvody, na nichž je založeno, a opomenutí některých dílčích (pro výsledek řízení nepodstatných) argumentů uplatněných žalobcem nemůže na tomto závěru nic změnit. Odvolacímu soudu nelze ani vyčítat, že se ztotožnil s právní argumentací soudu prvního stupně a v důsledku toho ji zčásti formulačně vzal za základ svého rozhodnutí (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2005, sp. zn. 26 Cdo 867/2004, ze dne 31. 10. 2008, sp. zn. 33 Odo 1255/2006, proti němuž podaná ústavní stížnost byla zamítnuta náleze Ústavního soudu ze dne 18. 8. 2011, sp. zn. I. ÚS 299/09, uveřejněným pod číslem 142/2011 Sbírky náleží a usnesení Ústavního soudu, a v nich uvedenou judikaturu).

Z napadeného rozhodnutí je zřejmé, že soudy obou stupňů odkázaly na zcela konkrétní okolnosti v posuzovaném řízení mimořádným způsobem umocňující zejména kritérium složitosti věci, a to i se zřetelem k rozsahu trestné činnosti, jež je žalobci (obžalovanému) a dalším 14 společníkům kladena za vinu, jejímu sofistikovanému provedení, k rozsahu spisového materiálu (přes zmiňovaných 150 000 stran), procesním obtížím spojeným např. s povinností zajistit žalobci překlad písemností soudů, s počtem instancí, které se na rozhodování o vazbě žalobce podílely a v neposlední řadě též k jednání samotného žalobce (obžalovaného) a jeho obhájců. Přitom na straně druhé nebyly zjištěny žádné významnější průtahy na straně orgánů činných v trestním řízení, čímž došlo současně ze strany soudů nižších stupňů i ke zhodnocení kritéria postupu orgánů veřejné moci. Soudy také zohlednily kritérium významu řízení pro žalobce, i celkovou délku řízení, která nevybočila z rámce zákonného limitu. Soud prvního stupně, jehož závěry převzal i soud odvolací, se sice ztotožnil se závěry, k nimž ohledně přiměřenosti délky vazby i jednotlivých řízení dospěl ve výše označeném usnesení Ústavní soud, doplnil je však i úvahami vlastními, a to rovněž s odkazem na relevantní judikaturu Evropského soudu pro lidská práva. Takové posouzení je v souladu se závěry, k nimž dospěl ESLP ve věci Punzlet proti České republice, stížnost č. 31315/96, což ostatně vyplývá i z podrobného odůvodnění jednotlivých rozhodnutí o vazbě učiněných Okresním soudem ve Znojmě a zejména Krajským soudem v Brně a Vrchním soudem v Olomouci.

Na místě není ani srovnávání s jednotlivými žalobcem označenými případy projednávanými před ESLP (viz str. 15 a 16 dovolání), neboť délka vazby je vždy odvislá od konkrétních jedinečných skutkových okolností právě projednávané věci a vzpírá se

možnosti zobecnění. Soudy obou stupňů (v plné shodě s Ústavním soudem) vysvětlily, proč považovaly délku vazebních řízení týkajících se žalobce (obžalovaného) v poměrech České republiky sice za výjimečnou, leč s odkazem na zcela konkrétní jimi podrobně uváděné skutečnosti objektivní povahy ještě ospravedlnitelnou a tedy přiměřenou.

Namítá-li potom žalobce, že bylo porušeno jeho právo nebýt stíhán a zbaven svobody jinak, než z důvodů a způsobem, které stanoví zákon a na dobu stanovenou zákonem zaručené článkem 8 odst. 2 a 5 Listiny a jeho právo na urychlené rozhodnutí o zákonnosti vazby zaručené článkem 5 odst. 4 Úmluvy, jejichž součástí je také požadavek na urychlené rozhodování ve vazebních věcech a požadavek periodických kontrol v přiměřených intervalech a má-li za to, že celková délka jednotlivých vazebních řízení překročila dobu 6 týdnů, kterou ESLP považuje ještě za maximální přiměřenou, Nejvyšší soud považuje za vhodné k tomu připomenout následující:

Právo na projednání věci bez zbytečných průtahů, resp. právo na vyřízení věci v přiměřené lhůtě, tvoří integrální součást práva na soudní ochranu (srov. k tomu např. náleží Ústavního soudu ze dne 16. 1. 2004 sp. zn. I. ÚS 600/03), přičemž soudy jsou ve smyslu článku 5 odst. 4 Úmluvy a článku 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod povinny s největším urychlením projednávat zejména vazební věci (§ 2 odst. 4 trestního řádu).

Přiměřená délka řízení o vazbě závisí na konkrétních okolnostech (složitosti) každého případu (k článku 5 odst. 4 Úmluvy viz rozsudek ESLP ve věci Rehbock proti Slovinsku ze dne 28. 11. 2000, stížnost č. 29462/95, § 84), nicméně z hlediska požadavku na délku řízení lze rozlišovat mezi situací, kdy má být soudem poprvé rozhodováno o vazbě obviněného, popř. zatčené osoby, a situací, kdy je takové rozhodnutí o vazbě předmětem až následného soudního přezkumu (srov. rozsudek ESLP ze dne 2. 10. 2012 ve věci Abdulkhanov proti Rusku, stížnost č. 14743/11, § 198). Ze strany ESLP je zřetelná větší tolerance z hlediska požadavku na rychlost rozhodnutí v situaci, kdy původní rozhodnutí o vazbě bylo vydáno soudem (srov. rozsudek ESLP ve věci Shcherbina proti Rusku ze dne 26. 6. 2014, stížnost č. 41970/11, § 65), tedy při následném přezkumu důvodů trvání již uvalené vazby. Při hodnocení přiměřenosti délky řízení o vazbě musí být přitom váženy různé aspekty případného prodloužení (nečinnost na straně orgánů veřejné moci, prodlevy způsobené osobou vazebně stíhanou, případně další faktory, srov. rozsudky ESLP ve věci Mooren proti Německu ze dne 9. 7. 2009, stížnost č. 11364/03, § 106, a ve věci Kolompar proti Belgii ze dne 24. 9. 1992, stížnost č. 11613/85, § 42), kteréžto okolnosti soudy v předcházejícím řízení náležitě zhodnotily.

Od vzetí žalobce do vazby usnesením Okresního soudu ve Znojmě ze dne 21. 3. 2014, č. j. [redacted] do doby rozhodnutí Krajského soudu v Brně o zamítnutí podané stížnosti (usnesení ze dne 15. 5. 2014, č. j. [redacted]) neuběhly ani dva měsíce. Jak již dříve [v jiné trestní věci týkající se žalobce] zdůraznil Ústavní soud, není navíc možno do doby rozhodování v řízení započítávat dobu doručování písemného stejnopisu rozhodnutí (srov. náleží ze dne 29. 8. 2017 sp. zn. III. ÚS 1811/17, bod 31.). Rovněž nelze (byť jen pro účely komparace základní délky vazebního řízení s požadavky vyplývajícími z judikatury ESLP) zahrnovat i délku řízení před Ústavním soudem o podané ústavní stížnosti. Soudy zjištěná delší doba rozhodování v souvislosti s prodlužováním vazby u žalobce tak byla ještě tolerovatelná s ohledem na mimořádnou složitost projednávané věci a další výše nastíněné skutečnosti objektivní povahy, které nelze přičítat na vrub státu.

Dovolání napadající rozsudek odvolacího soudu v rozsahu, v němž bylo rozhodnuto o náhradě nákladů odvolacího řízení, není podle § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř. objektivně přípustné.

Nejvyšší soud proto dovolání postupem podle § 243c odst. 1 o. s. ř. odmítl, neboť jej neshledal přípustným.

Nákladový výrok netřeba odůvodňovat (§ 243f odst. 3 věta druhá o. s. ř.).

P o u ě e n í: Proti tomuto rozhodnutí není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 3. 6. 2020

JUDr. Bohumil Dvořák v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení: Viktor Kramář, DiS.